

Juridisk tjenesteyting ved hjelp av ny teknologi

Kandidatnummer: 312
Veileder: Kristian Andenæs
Semester: H-04
Leveringsfrist: 25. november 2004

Til sammen 11.951 ord

06.12.2004

INNHALDSFORTEGNELSE

1. PRESENTASJON AV OPPGAVEN	1
2. BAKGRUNN FOR OPPGAVEN	2
3. NÅR FORELIGGER DET ET UDEKKET RETTSHJELPSBEHOV?	3
4. TILTAK SOM ER BLITT IVERKSATT AV STATEN FOR Å GJØRE JURIDISK HJELP LETTERE	5
4.1 RETTSHJELPSLOVEN.....	5
4.2 OPPBYGGINGEN AV RETTSHJELPSLOVEN OG VILKÅRENE FOR FRI RETTSHJELP	5
4.3 FRI SAKFØRSEL	5
4.4 FRITT RETTSRÅD	6
4.5 FRITAK FOR RETTSGEBYR	6
4.6 DE ØKONOMISKE BEGRENNINGENE SOM MÅ VÆRE OPPFYLT	6
4.7 KORT OM PRIORITERTE OG IKKE PRIORITERTE SAKER	7
4.7.1 <i>Prioriterte saker</i>	8
4.7.2 <i>Ikke prioriterte saker</i>	8
5. FORANDRINGENE SOM ER BLITT GJORT GJENNOM ÅRENE FOR Å AVHJELPE DET UDEKKEDE RETTSHJELPBEHOVET	9
6. OPPSUMMERING	10
7. RETTSHJELPSBEHOVET I DAG	11
7.1 INNLEDNING	11
7.2 ALDER	11
7.3 INNTEKT	12
7.4 MÅLINGER FORETATT AV LOVINFORM.NO.....	12
8. HVILKE TILTAK HAR BLITT IVERKSATT FOR Å FÅ BUKT MED BEHOVET FOR RETTSHJELP	16
9. JURIDISK TJENESTEYTING VED HJELP AV NY TEKNOLOGI	17
9.1 HVA MENER VI HER MED TEKNOLOGIEN	17
9.2 EKSEMPLER PÅ BRUK AV DATA OG INTERNETT SOM ET VERKTØY	17
9.3 HAR VI DET VI TRENGER I NORGE FOR Å KUNNE BRUKE TEKNOLOGIEN PÅ EN BEST MULIG MÅTE?	17
9.4 TILGANGEN TIL DATAMASKINER SOM ER KOBLET OPP TIL NETTET	18
9.5 OPPSUMMERING.....	19
10. UTFORDRINGENE VED Å BRUKE TEKNOLOGIEN SOM ET VERKTØY	20
10.1 GENERELT UTGANGSPUNKT	20
10.2 JUSTORGET.NO	21
10.2.1 <i>Generelt</i>	21

10.2.2 Hvem er brukerne av Justorget.no?.....	22
10.3 LOVINFORM.NO	24
10.4 ADVOKAT ONLINE.....	26
10.4.1 Generelt	26
10.4.2 Brukerne av tjenesten til Advokat Online	27
11. NOEN REFLEKSJONER ETTER MØTE MED FORBRUKEROMBUDET	28
12. NØDVENDIGHETEN AV SIKKERHET OVENFOR BRUKEREN AV EN INTERNETT BASERT TJENESTE	29
12.1 INNLEDNING	29
12.2 HVA ER ET PERSONREGISTER?.....	29
12.3 ER DEN ELEKTRONISKE INFORMASJONEN ET PERSONREGISTER?.....	31
13. NY TEKNOLOGI OG RETTSHJELP	32
13.1 NYE MULIGHETER	32
13.2 HVA ER DET SOM SKAL TIL FOR Å KUNNE UTNYTTE TEKNOLOGIEN TIL DET FULLE	34
14. TEKNOLOGIEN SOM VERKTØY INNENFOR JUSSEN I UTLANDET	35
15. HVLKE TYPER ADVOKATER BRUKER TEKNOLOGIEN SOM VERKTØY?	36
16. OPPSKRIFTEN FOR DEN VIDERE UTVIKLINGEN AV JUS OG TEKNOLOGIEN FOR FREMTIDEN	37
16.1 DATA SOM LAGRINGSPLASS FOR INFORMASJON.....	37
16.2 ALTERNATIVER TIL ARTIKLER	38
16.3 HVILKE RETTSOMRÅDER ER DET EN SLIK TYPE TJENESTE VIL KUNNE VÆRE TIL HJELP?.....	39
17. DEN NYE TEKNOLOGIENS BETYDNING FOR DET OFFENTLIGE.....	40
17.1 INNLEDNING	40
17.2 HVILKE BESPARELSER INNEBÆRER DETTE FOR DET OFFENTLIGE?	41
KILDER.....	42
INTERNETT	42
INTERVJUER	43
LITTERATUR.....	43
LOVER.....	43

1. Presentasjon av oppgaven

Det vil i denne oppgaven bli fokusert på hvordan det udekkede rettshjelpsbehovet har utviklet seg fra perioden mellom 1990 tallet og frem til i dag. Det vil ikke legges vekt på de første rettshjelpsundersøkelsene fra 1970- tallet foretatt av Ståle Eskeland og Just Finne. Dette fordi det på 80-tallet ble gjennomført ved lov en sikkerhetsventil for mennesker som hadde problemer, men manglet midler, nemlig Lov om fri rettshjelp (Rettshjelploven).

Det vil være nødvendig å kjenne litt til utviklingen og de undersøkelser som er blitt foretatt når det kommer til undersøkelser om hvor stort det udekkede rettshjelpsbehovet er. Derfor vil det være undersøkelser fra Haugen og Vigerust sin undersøkelse fra 1991 og Rettshjelp 2001 som vil ligge til grunn for denne redegjørelsen. Da disse to undersøkelsene tar for seg primært Østlandet og Oslo som hovedområde, legges det til grunn at behovet mest sannsynlig er sammenfallende med behovet for juridisk hjelp i resten av landet.

Problemstillingen er om det udekkede rettshjelpsbehovet vil kunne søkes avhjulpet med dagens teknologi. Oppgaven vil ta for seg forskjellige løsninger som vil kunne utgjøre en stor forskjell på hvordan juridisk tjenesteyting blir håndtert. Det er også her selve nøkkelen ligger til det å kunne begrense det udekkede rettshjelpsbehovet ved bruk av teknologien.

2. Bakgrunn for oppgaven

Oppgaven skal antyde alternativer for de menneskene som trenger hjelp, men ikke får det grunnet dårlig økonomi. Det er ingen hemmelighet at det er økonomien som setter grenser for hvilke saker som blir reist. Dette kan sies å være en silingsmekanisme. Det skal ikke kunne bli ført saker av enhver art. Videre har man det som en sikkerhetsventil at dersom noe koster penger, vil de fleste overveie saken grundig før man iverksetter rettsapparatet.

Det er nok riktig at vårt system må være bygget på denne måten. Men det er som jeg kommer tilbake til senere i oppgaven at det er de som ikke kommer innenfor reglene om fri rettshjelp fordi de ikke oppfyller av de materielle vilkårene av økonomisk art som utgjør største parten av det udekkede rettshjelpsbehovet. Det er her jeg mener at teknologien kan utgjøre en stor forskjell. Dette kommer jeg tilbake til.

Oppgaven vil belyse undersøkelser foretatt av Rettshjelp 2001 og sammenligne dette med egne undersøkelser foretatt av Lovinfo.no. Dette nettstedet har siden oppstarten registrert hvilke rettsområder det blir spurt mest om og advokatene tilknyttet Lovinfo har gjennom kontakt med de som henvender seg kunnet gi en god oversikt over både kjønn, inntekt og alder. Dette er opplysninger som har blitt foretatt gjennom en totalvurdering.

Videre legges det til grunn at i Rettshjelp 2001 ble det foretatt undersøkelser på totalt 138 husholdninger. Lovinfo har samlet data på 1024 henvendelser gjennom nettet og har med dette kun konsentrert seg om hvilke rettsområder det gjelder. Men et anslag på alder og kjønn er også blitt foretatt.

3. Når foreligger det et udekket rettshjelpsbehov?

Kort fortalt er definisjonen på et udekket rettshjelpsbehov ” de som har et juridisk problem, og som ønsker hjelp i denne forbindelse, men ikke får hjelp, som har et udekket rettshjelpsbehov”

Denne definisjonen er brukt i boken Rettshjelp 2001. Denne definisjonen vil være treffende. Dette fordi det er nettopp denne gruppen som virkelig ønsker og trenger hjelp. En som kunne hatt behov for juridisk hjelp og mest sannsynlig ville fått avhjulpet sitt problem med bistand, men ikke ønsker å ta tak i problemet har ikke et udekket rettshjelpsbehov.

I tidligere rettshjelp undersøkelser fra Haugen og Vigerust ble et udekket rettshjelpsbehov først aktuelt dersom vedkommende hadde en velferdsmessig gevinst i form av penger, som kunne gjøres gjeldende ved bruk av rettshjelp.

Det må være riktig som påpekt i rettshjelp 2001 at det å kunne løse problemer ved hjelp av jus, er i seg selv en gevinst. Uansett om det medfører en økonomisk berikelse eller ikke for søkeren.

Det er på sin plass å belyse hvorfor de som trenger hjelp ikke får det. Det er ikke i alminnelighet sånn at det er fysisk umulig å kontakte en rettshjelper for de som har et problem. Advokater står oppført i telefonkatalogene, og er dermed tilgjengelig. Det kan være flere årsaker til at mennesker ikke får den hjelpen de trenger. Det ene kan være at det fortsatt er et stort skritt for veldig mange å ta kontakt med f.eks. en advokat. Det er en kjent sak at det fort koster mange penger bare det å prøve å få hjelp.

Problemet ligger nok mer i retning av at mennesker ikke får muligheten til å få dekket utgiftene til juridisk bistand. Dersom man i utgangspunktet har en sak som faller innenfor det som regnes som prioritert i henhold til rettshjelpsloven, men tjener litt over det som er kravet til å kunne få fri rettshjelp, er det forståelig at man er skeptisk til å søke juridisk bistand dersom man selv må stå for utgiftene.

For å belyse dette med et eksempel må det bli foretatt en utregning. Det blir da tatt høyde for at vedkommende som trenger hjelp har en jobb og en inntekt. Da kravet for å kunne få

fri rettshjelp er på 230 000 kr dersom man er enslig og 240 000 kr dersom man er gift/samboer eller har forsørgelsesbyrde. La oss nå si at man er enslig. Man tjener 260 000 kr i året brutto. Nyetablert og har både leilighet, studielån og normale utgifter. Etter skatt sitter vedkommende igjen med rundt 167 600 med en skatteprosent på 36 %. Dersom man nå legger til utgifter som husleie, strøm, tlf, bil, mat og div ser man fort at summen på 167 600 delt på 12 måneder ikke blir mye å leve for, det blir da 13 916 kr. Dersom man da skal gå til en advokat og betale regningene fortløpende pluss faste utgifter, blir det mer enn mange orker å tenke på.

Rettshjelploven setter begrensninger i forhold til de økonomiske vilkårene og ikke minst de saklige begrensningene for å kunne få fri rettshjelp. Nå skal det sies at disse grensene på inntekt har blitt justert de siste årene. Men dersom man tar utgangspunkt i dagens lønningssystem, vil det nok være av prosessøkonomiske hensyn lurt å ikke heve grensene alt for mye. Det er avhengig av markedet hva mennesker tjener. Dersom det skulle skje noe i arbeidsmarkedet som gjør at mennesker tar jobber, som er så lavt lønnet at de hadde krav på fri rettshjelp grunnet de økonomiske vilkårene, ville dette kostet staten veldig mye penger.

Det er her den største utfordringen for å kunne gjøre noe med det udekkede rettshjelp behovet ligger. Rettshjelploven gir med den ene hånden og stopper med den andre. Dette kan avhjelpes med en mer effektiv form for juridisk tjenesteyting. Dette kommer jeg tilbake til senere i oppgaven.

4. Tiltak som er blitt iverksatt av staten for å gjøre juridisk hjelp lettere

4.1 Rettshjelpsloven

Fri rettshjelp er det staten som har iverksatt. Fri rettshjelpsloven er fra 13.juni 1980, og trådte i kraft i 1981. Hensikten med nettopp denne loven var å sørge for et tilbud om rettshjelp for de som var mest vanskeligstilte rent økonomisk.

Dette innebærer at det er det offentlige som betaler regningen for den hjelpen forbrukeren trenger. Det er i utgangspunktet saker som er av stor og velferdsmessig betydning for søkeren som vil avgjøre om fri rettshjelp kan ytes, dersom søkeren ikke har økonomi til å betale utgiftene selv.

Det er mange vilkår knyttet til nettopp dette med å få fri rettshjelp. Det er både økonomiske og materielle vilkår som er avgjørende for om søkeren vil få slik rettshjelp.

4.2 Oppbyggingen av rettshjelpsloven og vilkårene for fri rettshjelp

Rettshjelpsloven inneholder tre forskjellige tiltak som skal gjøre det mulig for søkeren til å kunne få juridisk bistand. Dette er dekning for fri sakførsel og rettsråd, og fritak for rettsgebyr. Det er på sin plass å gi en redegjørelse for disse tre tiltakene og deretter kunne se om dette er med på å bidra til å løse det udekket rettshjelpsbehov.

4.3 Fri sakførsel

Fri sakførsel betyr at man får dekket utgiftene til bistand i saker som går for domstolene, særdomstolene og for visse forvaltningsorganer. Utgiftene som det offentlig her dekker er salæret til prosessfullmektigen, gebyrer og sideutgifter.

Fylkesmannen er tillagt den alminnelige kompetansen til å avgjøre søknader om fri sakførsel. Bare i saker som er spesielt oppregnet i rettshjelpsloven §§ 18-21 er kompetansen lagt til vedkommende domstol, og i § 22 til visse forvaltningsorganer.

Det følger ellers av rettshjelpsloven § 10 at domstolene ikke kan avgjøre en søknad om fri sakførsel dersom det er nødvendig med dispensasjon fra gjeldende inntekts- og formuesgrenser.

4.4 Fritt rettsråd

Fritt rettsråd kommer til anvendelse når søkeren trenger bistand til utfylling av søknader, klager og korrespondanse med motpart. Videre gis rettsråd når søkeren trenger ren rådgivning. Dette kan være råd i forbindelse med om vedkommende har en sak å gå videre med.

4.5 Fritak for rettsgebyr

Fritak for rettsgebyr reguleres av rettshjelpslovens kap. V. Fritak for rettsgebyr forutsettes gitt etter samme regler som for fri sakførsel. Når særlige forhold gjør det rimelig, kan likevel fritak for rettsgebyr gis selv om søkeren ikke fyller vilkårene for en hel innvilgelse av fri sakførsel.

Dette er særlig praktisk i tilfellene der søkeren ikke oppfyller de økonomiske vilkårene i rettshjelpslovens § 8. Fritak for gebyr vil også være aktuelt når f.eks. retten finner at det ikke er nødvendig med advokatbistand.

4.6 De økonomiske begrensningene som må være oppfylt

Det er som nevnt tidligere saker av personlig og velferdsmessig betydning som blir vurdert i forbindelse med det å yte fri rettshjelp. Men dette er i seg selv ikke nok. Det er videre et krav om at søkeren ikke har noen som helst økonomisk mulighet til å selv finansiere bistand av rettshjelper.

Dette innebærer at man ikke kan tjene over et visst beløp. Det legges videre til grunn at her varierer satsene alt ettersom man er alene eller lever i et ekteskap/samboerforhold. Denne forskjellen er dog minimal.

Inntektsgrensen for å kunne få fri rettshjelp er dersom man er alene 230 000 kr brutto. Dette betyr at dersom søkeren tjener mer enn dette vil vedkommende ikke ha krav på fri rettshjelp. Grensen dersom man lever i et par forhold eller har forsørgelsesbyrde er på 240 000 kr.

Det finnes visse unntak for denne satsen i rettshjelpslovens § 10. Men dette er av liten verdi da denne paragrafen åpner for muligheten til allikevel å kunne få fri rettshjelp dersom man overstiger den økonomiske satsen. Men dette utgjør kun mellom 15-20 000 kr.

Videre er det et krav om at den som søker ikke har formue som overstiger 100 000 kr. Det legges ikke til grunn verdien av bolig. Dette fordi det ikke skal være nødvendig å selge sin bolig for å kunne betale for juridisk bistand.

Det ble tidligere operert med en egenandel i forbindelse med fri rettshjelp. Det var derfor noe misvisende å kalle det fri rettshjelp. Søkeren måtte betale en egenandel på 300 kr. Deretter måtte søkeren betale en tilleggsandel på 25 % av de totale rettshjelpkostnadene når momsen var fratrukket.

Denne egenandelen og tilleggsandelen ble opphevet med virkning fra 1 januar 2003. Det er derfor nærliggende å anta at det udekkede rettshjelp behovet var mye større for en kort tid siden enn det tallet er per i dag, da advokatene også sjekker om det foreligger muligheter for fri rettshjelp.

4.7 Kort om prioriterte og ikke prioriterte saker

Det er viktig å kartlegge hvilke rettsområder som gir en mulighet til å kunne få fri rettshjelp. Da det foreligger visse prioriterte saker og visse andre som er betinget av vilkår, er det fornuftig å se hvilke rettsområder det her er snakk om. Dette er videre viktig for å kunne måle noe av hvor skoen trykker innenfor de sakene som de nett baserte sidene ofte får spørsmål om. Her vil det senere i oppgaven kunne kartlegges om de sakene som er betinget av vilkår for å kunne få fri rettshjelp, er de som oftest havner hos advokater som yter rådgivning gjennom nettet.

Kriteriene for om det er rett eller rimelig at visse rettsområder eller grupper burde få fri rettshjelp, vil i denne sammenheng ikke bli vurdert. Dette henger sammen med at dersom det skulle ytes fri rettshjelp til alle som falt under satsene for fri rettshjelp dersom de økonomiske vilkårene anses oppfylt, ville dette av økonomiske hensyn vanskelig la seg gjennomføre. Det vil derfor kun settes fokus på typer rettsområder som det er nærliggende å anse som kjerne punktet for det udekkede rettshjelpsbehovet.

4.7.1 Prioriterte saker

Prioriterte saker er saker som ikke behovsprøvd. Dette betyr at det kan ytes fri rettshjelp uavhengig av inntekt og formue. Dette gjelder for eksempel saker om asyl, barnevern, kvinnemishandling og i saker der et voldsoffer går til erstatningssøksmål mot gjerningsmannen.

4.7.2 Ikke prioriterte saker

De sakene som ikke blir prioritert etter rettshjelploven, er betinget av at vedkommende søker falle inn under de økonomiske vilkårene. Disse sakene er blant annet ekteskaps- og familiesaker, herunder saker om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast, samværsrett og fellesskifte etter separasjon/skilsmiss.

Videre omfattes visse personskadesaker, saker vedrørende oppsigelse av bolig som leietakeren bebor, oppsigelse av arbeidstaker samt trygde- og pensjonssaker.

Definisjonen på behovsprøvd og ikke behovsprøvde saker innenfor rettshjelploven er hentet fra Rettshjelp 2001 s.89. Det vil senere i oppgaven bli foretatt en vurdering om hvilke saker som kommer inn innenfor de behovsprøvde og ikke behovsprøvde sakene gjennom henvendelser på nettet.

Det er videre et problem at de fleste typer saker faller utenfor det som regnes som viktig i henhold til fri rettshjelpsloven. Dette gjelder blant annet i forvaltningssaker.

5. Forandringene som er blitt gjort gjennom årene for å avhjelpe det udekkede rettshjelpbehovet

Tiltak for å gjøre noe med det udekkede rettshjelp behovet fra 1970 til i dag må sies å ha utviklet seg. Det er ingen tvil om at Juss-Buss gjennom sitt tiltak har vært å regne som en pioner når det kommer til å yte hjelp til de vanskeligstilte i vårt samfunn. De startet opp sin virksomhet 1971, basert på et amerikansk konsept. Konseptet var at jus studenter satte seg i bussen og kjørte ut til folket. De gav råd og veiledning på stedet. Denne hjelpen ble gitt til mennesker som normalt ikke var de første til å søke juridisk bistand.

Gjennom den erfaringen og ikke minst den pågangen som ble avdekket av mennesker som trengte hjelp, oppsto viktigheten av å legge til rette et tilbud som gjorde at alle kunne få hjelp.

Men det er ikke alle rettsområdene Juss-Buss håndterer. Dette utelukker dermed også en større gruppe med mennesker.

I denne fasen var Juss-Buss et tiltak som helt klart sprengte barrierer. Det må legges til grunn at advokater ikke har vært de som har profilert seg mest som rettshjelpere. Dette kommer av datidens holdninger. Dersom du var en advokat som annonserte ut dine tjenester, var du å betrakte som en delvis luguber type som ikke var dyktig nok til å holde på sine kunder.

Denne perioden på 70 tallet avviker litt fra det som legger grunnlaget for denne oppgaven. Men det er viktig å kjenne litt til forhistorien når det kommer til rettshjelpsbehovet og fra når det ble foretatt undersøkelser. Dette er da undersøkelser som er blitt foretatt som et alternativ til den vanlige måten å søke hjelp på. Alt dette fordi det da blir lettere med årene å se om behovet er blitt større eller avtagende, og om alternativene har fungert. Det er nettopp her denne delen med Juss-Buss er vesentlig å ha med.

6. Oppsummering

Det er ingen tvil om at Juss-Buss gjennom sin tid og sitt engasjement var datidens pionerer innenfor det å yte juridisk hjelp til de som trengte det. Det må samtidig legges til grunn at dersom det ikke hadde oppstått et sånt tilbud på begynnelsen av 70 tallet, kunne det fått store konsekvenser for mange mennesker som ikke ville ha fått den hjelpen de trengte. Dette har å gjøre med at når menneskene kunne få hjelp uten at det kostet dem penger, at de tok seg tid til å se hva de kunne gjøre med problemet.

7. Rettshjelpsbehovet i dag

7.1 Innledning

Rettshjelp behovet per i dag har ikke forandret seg vesentlig siden de første undersøkelsene på 70 tallet.. De undersøkelsene som ble foretatt på 90 tallet contra 2001 viser at behovet fortsatt er stort.

Det understrekes at de to undersøkelsene fra både 90 tallet og den i 2001 ble foretatt for menneskene i Oslo området. Men det er ingenting som skulle tilsi at behovet er annerledes for andre deler av landet.

Da Rettshjelp 2001 har utgitt en rimelig fersk undersøkelse på hvor rettshjelpsbehovet er størst og hvorfor det er slik, er det dette som brukes i den videre fremstillingen. Denne informasjonen vil bli knyttet opp mot hvilke rettsområder det viser seg at behovet for hjelp er størst og senere bli sammenlignet med målinger som er kommet inn gjennom henvendelser på internett hos Lovinfo.no.

Rettshjelp 2001 konkluderte med i sin undersøkelse at det er mange faktorer som spiller inn på hvorfor rettshjelpsbehovet fortsatt er høyt. Det vil kreve for mye tid å gå igjennom alle de faktorene som lå til grunn for denne undersøkelsen, men noen faktorer vil allikevel bli gjennomgått. Dette er faktorer som kan sammenlignes med henvendelser gjennom internett, fra Lovinfo.no.

7.2 Alder

Det kommer frem i Rettshjelp 2001 (s.75) at det ikke foreligger noen sammenheng mellom alder og udekkede rettshjelpsbehovet. Dette viser seg å stemme med tidligere undersøkelser foretatt av Haugen og Vigerust.(undersøkelsen fra 1991). Dette stemmer også godt overens med de undersøkelsene som er blitt foretatt gjennom målinger av henvendelser gjennom internett.

Når det kommer til hvilke rettsområder de enkelte aldersgruppene har, foreligger det her ikke noen klar indikasjon innenfor rettsområdene og alder. Rettshjelp 2001 merket seg i sine undersøkelser at det var innenfor boligproblemer flere i aldersgruppen 40 til 60 år.

Dette stemmer ikke med de undersøkelser som er foretatt gjennom henvendelser gjennom Lovinfo.no. Dette vil jeg komme tilbake til.

7.3 Inntekt

Retts hjelp 2001 sine undersøkelser kartla at det udekkede retts hjelps behovet økte når bruttoinntekten synker. Dette gjenspeiler seg også med de undersøkelsene som ble foretatt gjennom henvendelser gjennom Lovinfo.no. Det kan med sikkerhet sies at den pågangen med henvendelser som er kommet gjennom Lovinfo.no ligger i gruppen mellom 100 000 og 250 000 kr brutto. Da det ikke har blitt foretatt rene målinger på inntektsnivået hos de som har henvendt seg til Lovinfo.no, legges det til grunn at av de sakene som kom inn og som trengte videre juridisk bistand, falt innenfor de økonomiske vilkårene for fri retts hjelp i de fleste sakene.

7.4 Målinger foretatt av Lovinfo.no

Det skal her presiseres at Lovinfo.no har med det for øye integrert en løsning på sin internett side som gjør det mulig å få eksakte tall på antall henvendelser og hvilke rettsområder det blir spurt om. Dette for å bedre å kunne samle data på hvor problemene ute hos mennesker ligger.

Målinger som ble foretatt i september 2003 og frem til 18.11.04 teller totalt 1024 henvendelser. Disse er fordelt på følgende rettsområder:

<u>Rettsområde</u>	<u>Antall</u>
Strafferett	76
Mishandling/Bistandsadvokat	11
Barnefordeling/samvær	57
Eiendomsmegling	26
Kausjonsgyldighet/låneavtaler	23
Barnevern	24
Boligrett	98
Personskade	47

Bygg og entrepriserett	13
Skatterett	20
Arbeidsrett	198
Gjeldsforhandling/Konkurs	50
Opphavs- og varemerkerett	32
Samlivsbrudd/Skilsmisseoppgjør	71
Fast eiendom	67
Arverett	79
Utlendingsrett	3
Sosialtjenesteloven	100

Det har forekommet at brukerne av Lovinfo.no til tider har vært i tvil om hvilket rettsområde deres henvendelse faller inn under. Dette gjelder spesielt henvendelser i forbindelse med Samlivsbrudd/Skilsmisseoppgjør og barnefordeling og samvær. Det viste seg at i de fleste tilfellene var dette en og samme sak. Skilsmisse med spørsmål om samvær med barn.

Da det har vist seg vanskelig å eksakt få spesifisert nettopp antallet her, har jeg valgt å legge tallene frem som de er kommet inn i Lovinfo.no. Grunnen til at det ikke har blitt kjørt eksakte målinger som på sikt er ønskelig, er det fordi dette vil kreve mer arbeid for advokatene som henvender seg til brukeren av tjenesten Lovinfo.no. Videre legges det til grunn at antall henvendelser som er kommet inn i løpet av så kort tid viser at mennesker kan og vil bruke internett som en kanal for å kunne søke hjelp.

Det var ingen overraskelse på hvor de fleste henvendelsene ville komme. Det er innenfor arbeidsrett kommet flest spørsmål inn i forbindelse med oppsigelse og spørsmål om permitteringer. I noen av sakene viste det seg at brukeren hadde et reelt behov for hjelp i forbindelse med usaklig oppsigelse. Denne gruppen bestod mest av unge mennesker på mellom 20 og 35 år. Det var innenfor yrker som krever lite eller ingen utdanning.

Innenfor sosialtjenesteloven var det hovedsakelig spørsmål om hvilke rettigheter brukeren hadde i møte med både sosialkontor og trygdekontor. Det var her snakk om hva brukeren hadde krav på og klage på vedtak. Hovedsakelig avslag på søknader fra sosialkontorets side. Lovinfo.no ble også kontaktet av ansatte på sosialkontor for å høre hva deres klient

hadde krav på etter gjeldende bestemmelser. Dette var noe som vi tolket positivt og anser som en anerkjennelse på at denne typen tjenester virkelig er til hjelp for de som sitter på hver sin side av gjerdet.

Samlivsbrudd/skilsmissoppgjør er de henvendelsene som har vist seg å ha gitt en avkastning for advokatene. Det er gjerne i forkant av et brudd eller like etter et brudd at det har blitt tatt kontakt med Lovinfo.no. Igjen her er det en ung målgruppe. Dette kan muligens ha å gjøre med at Lovinfo.no har blitt markedsført tungt på en radiokanal som har en målgruppe fra 9 til 30 år. Her er det en lett blanding mellom kjønnene på hvem som tar kontakt.

Når jeg nevner avkastning til advokatene betyr dette at de fleste henvendelsene til Lovinfo.no er rene opplysnings svar, som ikke genererer penger inn til advokaten i form av oppdrag. Men innenfor familierettslige saker var det flere som ønsket å benytte seg av advokat i den videre prosessen.

Barnefordeling/samvær er som sagt tidligere nært knyttet opp mot samlivsbrudd/skilsmiss. Det viste seg også at innenfor dette rettsområde var det allerede advokat som håndterte saken, men brukeren av tjenesten var interessert i en kommentar på hva de hadde å forholde seg til. Det viste seg at tilliten til advokaten var innenfor disse rettsområdene var liten. Men det skal også bemerkes at søkerne var i en vanskelig situasjon. I de fleste tilfellene hadde ikke brukeren noe grunn til å tvile på den hjelpen de hadde mottatt fra deres advokat.

Boligrett var det mange som traff riktig på. Med traff riktig siktes det her til at brukeren forstod at det er dette rettsområde som vedrører spørsmålet derse.. Her var det gjerne unge mennesker som hadde problemer med utleieren. Dette var gjerne i saker om tilbakeholdelse av depositum penger i forbindelse med skader eller annet som hadde oppstått i leieperioden. Her var det en overvekt av leietakere som hadde problemer med utleier enn utleier som hadde problemer med leietakeren. Det var her en overvekt av menn som viste seg å ha problemer.

Når det kommer til fast eiendom viste det seg at alderen var veldig spredt på de henvendelsene som kom inn. Dette var alt ifra unge førstegangs etablerte til godt voksne

mennesker. Spørsmålene her gjaldt primært feil og mangler i forbindelse med kjøp av bolig.

Innenfor arverett var det primært en økende eldre gruppe som tok kontakt. Det var henvendelser i forbindelse med ventet arv. Det var spesielt problemer hvor det var flere arvinger som Lovinfo.no ble kontaktet. Det var ytterst få henvendelser i forbindelse med opprettelse av testament. En av grunnene til at denne delen var representert av en eldre gruppe henger sammen med at barna i disse tilfellene er som regel godt voksne mennesker før det er noe arv i vente.

Denne undersøkelsen foretatt av Lovinfo.no kan på ingen måte bli karakterisert som en grundig undersøkelse på det udekkede rettshjelpsbehovet, men det var heller ikke intensjonen i første omgang med denne tjenesten. Det som var av betydning var å få en avklaring på om mennesker virkelig ville benytte seg av en slik tjeneste hvor man skriver ned problemet sitt og siden blir kontaktet av en advokat. Videre var det et mål å få avklart hvilket rettsområde som det ble sendt inn mest henvendelser på. Dette har igjen gjort at det går an å si noe om brukerne av tjenesten. Da Lovinfo.no er et lavterskeltilbud sier det seg selv at de som bruker denne typen tjeneste ikke er de første som løper til en advokat med sine problemer.

Men det er helt klart at med en bredere markedsføringsdekning og ikke minst muligheten til å integrert et spørre skjema inn på Lovinfo.no, ville dette kunne blitt en undersøkelse med mye mer informasjon.

8. Hvilke tiltak har blitt iverksatt for å få bukt med behovet for rettshjelp

Over hele landet har det blitt opprettet noe som heter Advokatvakten. Dette er ment som et lavterskel tilbud for mennesker som ønsker bistand i en eller annen form. Det er alt ifra undersøkelser om de har en sak å gå videre med, til helt enkle juridiske råd.

Dette er et bra tiltak, men det er mangelfullt. Det som gjør dette tilbudet mangelfullt er at de yter en halv time gratis rådgivning 1 gang i uka. Dette innebærer at det er mange som ikke har anledning til å nyttegjøre seg av dette tilbudet. Videre er det et kjøprinsipp som innebærer at dersom det er for mange mennesker innom i løpet av den fastsatte dagen, vil de måtte prøve igjen neste gang eller møte opp hos en advokat.

Det har til nå ikke eksistert et fullgodt tilbud som gjør det mulig å få bukt med det udekkede rettshjelpsbehovet. Men det ligger mange muligheter innenfor teknologien. Dette kommer jeg tilbake til. Det vil der komme frem hva som er viktig for å få til en forbedring og hvordan dette skal håndteres.

9. Juridisk tjenesteyting ved hjelp av ny teknologi

9.1 Hva mener vi her med teknologien

Med teknologien menes det her bruken av data og Internett. Det er innenfor de mulighetene som ligger her at denne oppgaven har sin grobunn. Det vil i det følgende bli sagt noe om både datamaskinene som verktøy og ikke minst Internett og hva som er viktig her.

Teknologien kjenner ingen grenser. Det er de siste årene utviklet seg enorme muligheter innenfor råd og veiledning ved bruk av teknologien. Dette gjelder for alle områder i vårt samfunn.

9.2 Eksempler på bruk av data og Internett som et verktøy

USA har ligget langt foran oss i bruk av data og Internett som et verktøy. Der har mange flere små og mellomstore bransjer greid å utvikle et system som gjør at bruk av Internett og data er både tidsbesparende og økonomisk fornuftig.

Som et eksempel kan det nevnes leger som sender kassetter med pasientjournaler til India, og får de ferdige skrevet ut i riktig form over nettet. Dette er noe som de i USA har gjort i en årrekke. Dette er for en lege som kanskje ikke driver i en stor skala enormt besparende. Å ansette en sekretær for å gjøre den samme jobben ville ha kostet 10 ganger mer.

Dette er bare et av mange eksempler på hvordan ting kan håndteres ved bruk av teknologien. Innenfor den juridiske tjenesteytingen i Norge er det mange måter å kunne bidra med hjelp på som enda ikke har tatt helt av i dette landet.

9.3 Har vi det vi trenger i Norge for å kunne bruke teknologien på en best mulig måte?

I Norge er det foretatt målinger på at det i hvert hjem er 1.1 datamaskiner. Datamaskiner har gjennom de siste årene bare blitt bedre og billigere. Dette gjennom økt konkurranse. Videre er det foretatt målinger på hvor mange Internett brukere vi har i dette landet. Det

følger av Kvasir sine undersøkelser at det per i dag er over 2.4 millioner brukere av Internett bare i Norge. Kvasir er en av landets største operatører for søkeord.

Dette betyr at vi har utstyret og vi har blitt fortrolige med bruk av data. Men så er det andre ting som også spiller en rolle ved bruk av teknologien og det er internet hastigheten.

Det har skjedd mye på kort tid bare på hvor fort Internett har blitt. Med hastighet regnes her den tiden det tar å laste ned informasjon av en viss størrelse og ikke minst hvor mye informasjon man kan sende fra en til en annen gjennom internett.

Det har nå pågått en priskrig blant de enkelte Internett leverandørene. De leverer raskere Internett til lavere priser. Dette kommer igjen forbrukeren tilgode. Dermed skulle vi stå godt rustet til å kunne bruke data og Internett på en effektiv måte.

9.4 Tilgangen til datamaskiner som er koblet opp til nettet

Dersom det er noen som ikke har en datamaskin selv eller ikke har det i forbindelse med jobb, er det andre løsninger. Det er gjerne Internett kafeer eller maskiner til utlån på både Aetat eller rundt om i landets biblioteker. Dermed er det i prinsippet mulig for alle å ha en maskin tilgjengelig.

Det er allikevel noen grupper som ikke har blitt fortrolig med bruk av data ved søking av juridisk hjelp. Det siktes her til den eldre generasjonen. De har ikke hatt muligheten til å kunne bli fortrolig med bruk av data. Dette kan komme av at de ikke hadde behov for å bruke data når de var i jobb eller så enkelt at data ikke var allemannseie får i slutten av 80-tallet.

Videre er det utfordringer når det kommer til utlendinger som har store språkproblemer. De er avhengig av å få andre mennesker til å formulere sine problemer for seg. For denne gruppen ligger ikke hindringen i at de ikke har tilgang til data, men at de ikke greier å redegjøre for seg hva som er problemet. Det har vært flere tilfeller av brukere inne på Lovinfo.no som har skrevet ned problemet sitt på engelsk. Dette fungerer, men er litt vanskelig når advokaten ringer opp og det viser seg at den engelske talen til brukeren av

Lovinfo.no er vesentlig dårligere enn den skriftlige. Det er ikke enkelt å kunne bidra med hjelp under slike forhold.

For å avhjelpe dette ligger det i kortene at Internett sider må tilby flere alternativer til språk. Men dette er krevende og vil også kreve at man har tilgang til tolk. Dette eksisterer ikke per i dag innenfor juridisk tjenesteyting. Men dette vil komme bare markedet er der.

Dette er også en gruppe mennesker som det er mange av. Dersom de trenger juridisk bistand vil de ta kontakt med en advokat på den tradisjonelle måten. Dette er en gruppe som teknologien ikke har forenklet livet til når det kommer til internett.

Dette er en av de tingene som er viktig for den videre fremstillingen av juridisk tjenesteyting ved hjelp av ny teknologi. Nemlig tilgjengeligheten og funksjonaliteten.

9.5 Oppsummering

I Norge har vi over 2.4 millioner Internett brukere. Det er datamaskiner tilgjengelig over hele landet som forbrukerne kan bruke dersom det er behov for det. Internett linjene har blitt vesentlig bedre på kort tid. Dette åpner nye muligheter innenfor juridisk tjenesteyting. Når det kommer til andre grupper som den eldre generasjonen og utlendiger som ikke snakker godt norsk eller skriver på en forståelig måte, ligger det fortsatt noen utfordringer der ute for å gjøre teknologien så praktisk som mulig å bruke, med tanke på den variasjonen av mennesker som finnes der ute.

10. utfordringene ved å bruke teknologien som et verktøy

10.1 Generelt utgangspunkt

Når det nå er avklart at vi har det vi trenger hva gjelder maskiner og Internett er det utfordringene vi skal ta for oss.

Det er først og fremst menneskers vaner i forbindelse med det å søke juridisk hjelp vi skal ta for oss. Det å søke juridisk bistand over Internett er det en del som allerede gjør i dag.

Måten dette gjøres på er at brukeren av tjenesten klikker seg inn på en side som yter juridisk hjelp og rådgivning. Brukeren skriver kort ned det de lurer på og sender dette inn til en eller flere advokater som mottar meldingen. Det er varierende praksis både på hvordan de enkelte advokatene håndterer de spørsmålene som kommer inn, og om de tar betalt for tjenesten.

Noen yter inntil en halv time gratis råd og veiledning, mens andre tar betalt for å besvare henvendelsen. Videre er det noen som kun besvarer henvendelser per e-post, mens andre ringer opp til vedkommende og gir en redegjørelse på besvarelsen over telefonen.

Det ligger litt i kortene at de som praktiserer med gratis tilbakemelding og oppringning er de som ikke bare har størst pågang, men også er de som er nærmest til å kunne gjøre noe for det udekkede rettshjelpsbehovet.

Det som er avgjørende ved bruk av teknologien, er at det nettopp er et marked for det. Dersom mennesker ikke er interessert i å bruke Internet til denne typen hjelp, vil det automatisk ikke være et marked for dette.

Men det er som nevnt tidligere at menneskers bruk og fortrolighet øker hele tiden når det kommer til bruk av Internett for å søke informasjon og hjelp.

Et eksempel på dette må jo være banker. De har lagt grunnlaget for bruk av data i en grad som må sies å ha vært viktig. Det siktes her til betaling over Internet. Dersom man er bankkunde og ikke betaler regninger over nettet, vil det påløpe store gebyrer. Dermed oppmuntrer bankene til bruk av nettbank. Når mennesker er fortrolig med å håndtere sine

regninger og betale dem over nett, må det innrømmes at vi er kommet langt på vei når det kommer til fortrolighet ved bruk av pc og Internet.

Det eksisterer per i dag noen tilbud som tar for seg juridisk tjenesteyting ved hjelp av ny teknologi. Jeg velger å holde utenfor de som tar betalt for råd og veiledning ved første henvendelse. Dette henger sammen med at de faller utenfor det jeg velger å karakterisere som pådrivere for å gjøre noe med det udekkede rettshjelpsbehovet.

Jeg kommer til i det følgende å ta for meg tre aktører som per i dag bruker Internet som verktøy når det kommer til jussrelaterte ting. Alle de tre aktørene driver mye av sin virksomhet gjennom Internett. Dette er Justorget.no, Advokatonline.no og Lovinfo.no.

Mye av informasjonen som ligger til grunn for oppgaven er hentet inn ved hjelp av møte virksomhet.

Den informasjonen som har vært tilgjengelig og som er blitt anbefalt er en bok av Richard Susskind som heter ” The future of law” Denne boken er regnet som selve fasiten for hvordan teknologien kan brukes på en mer effektiv måte når det kommer til juridisk tjenesteyting. Denne boken er fra 1998. Det har skjedd mye siden den gang, men boken inneholder allikevel en del nyttig informasjon. Denne boken vil jeg komme tilbake til senere i denne oppgaven.

10.2 Justorget.no

10.2.1 Generelt

Justorget.no har en Internett tjeneste som må sies å være forbruker vennlig. De har en Internett side som inneholder mange artikler skrevet av advokat som igjen berører mange av de mest vanlige rettslige problemstillingene som forbrukeren møter.

Dette er artikler som er skrevet på en enkel måte. De er lettoppfattelige. Dette gjør at mennesker som ikke er vant til å lese juridiske artikler, fort vil skjønne hva de har å forholde seg til. Det skal sant sies at gründeren bak Justorget.no har fått til en tjeneste som helt klart er til stor hjelp for mange mennesker som leter etter informasjon.

Videre tilbyr Justorget.no muligheten for å søke juridisk bistand fra en advokat. Dette håndteres på følgende måte. Brukeren av tjenesten skriver ned hva som er problemet eller spørsmålet. Og sender det til en advokat tilsluttet Justorget.no. Når advokaten mottar forespørselen blir brukeren enten oppringt eller mailet. Den første kontakten er gratis for brukeren inntil en halv time.

Dermed må Justorget.no sies å ha en tilnærmet fullgodt tilbud ovenfor forbrukeren. Han har en database for informasjon og advokater som brukeren kan henvende seg til.

10.2.2 Hvem er brukerne av Justorget.no?

Etter samtale med gründeren bak Justorget.no Carl Kjeldsberg ble det gitt litt informasjon rundt selve Internett siden hans.

Dette går på besøkende per dag og antall henvendelser som har kommet inn til advokatene tilsluttet hans system.

Justorget.no har i snitt ca 600 mennesker hver dag innom siden sin. Dette er først og fremst mennesker som er på jakt etter artikler som er interessante i forbindelse med det de lurer på. Jeg har selv lest noen av disse artiklene og må innrømme det at selv om de er lettleste, er det gjerne mennesker på et vist nivå som får mest ut av disse artiklene.

Jeg velger å kalle denne gruppen for middels gruppen. Dette er da mennesker som først og fremst ikke er de mest resurssvake menneskene i vårt samfunn. Videre er det naturlig å anta at de som tilhører den øvre delen av samfunnet, helt klart finner informasjon hos Justorget.no som vedrører de privatrettslige områdene, som blir lest.

Det foreligger etter samtale med Carl Kjeldsberg tall på henvendelser inn til advokatene tilsluttet hans system. Det var mottatt 245 henvendelser inn til advokatene. Det er siden denne tjenesten ble inkludert ved siden av artiklene. Dette ble opprettet i februar 2004 og frem til 10.11.2004. Tatt i betraktning det høye antallet med mennesker innom hans side hver dag og den lave oppslutningen med henvendelser inn til advokatene, tolker jeg dette som at de menneskene som har lest artiklene har skjønnet hva de har å forholde seg til og avventer dermed å gå videre, eller de selv skjønner at de ikke har en sak, eller de velger å

bruke enn advokat de har hatt å gjøre med tidligere. Fordelen denne brukeren har er at han på en bedre måte kan forklare seg om sitt problem og samtidig har en bedre forståelse for hvordan advokaten avgir en løsning på hvordan dette problemet til klienten burde håndteres.

Det er nettopp denne formen for hjelp til selvhjelp som etter min vurdering gjør Justorget.no til en veldig bra tjeneste. Men denne tjenesten er bra for de som har best forutsetninger for å tilegne seg informasjonen som blir skrevet.

Som et eksempel kan nevnes måten Justorget.no sender informasjon på nye regler. Dette er en artikkel som jeg mottok fra Justorget.no:

Nå kan du sende inn søknader, klager og andre henvendelser til det offentlige, rett fra PCen eller som tekstmelding fra mobiltelefonen. Det skal legges til rette for at enhver på en enkel måte kan utøve sine rettigheter og oppfylle sine plikter i forhold til det offentlige ved elektronisk kommunikasjon.

Den 1. juli 2004 trådte e-forvaltningsforskriften eller ”forskrift om elektronisk kommunikasjon med forvaltningen”, som er dens fulle navn, i kraft. Nå kan alle som henvender seg til et forvaltningsorgan gjøre dette elektronisk dersom dette gjøres i samsvar med den form og fremgangsmåte forvaltningsorganet har anvist for den aktuelle henvendelse. Med elektronisk kommunikasjon menes bruk av for eksempel Internett, eller liknende kommunikasjonssystem, og bruk av talestyrte eller andre automatiske telefontjenester, men ikke bruk av taletelefon eller annen muntlig kommunikasjon.

Dersom det ikke foreligger noen anvisning på en særskilt Internett- SMS- eller e-post adresse for henvendelsen, har man rett til å bruke forvaltningsorganets generelle e-post adresse. Forvaltningsorganet plikter som hovedregel straks å gi bekreftelse tilbake pr. e-post om at henvendelsen er mottatt.

Mange henvendelser til og fra et forvaltningsorgan vil inneholde taushetsbelagte opplysninger eller personopplysninger som ikke skal komme utenforstående i hende, for eksempel et vedtak i en skattesak. Når et forvaltningsorgan selv har lagt til rette for at kommunikasjon som inneholder personopplysninger skal skje elektronisk, plikter forvaltningsorganet også å ha systemer som ivaretar sikkerheten på til fredsstillende måte.

Du bør derfor være forsiktig med å sende sensitiv informasjon til et forvaltningsorgan som ikke har systemer for sikker kommunikasjon, men for eksempel bare har en generell e-postadresse som post@trangvikkommune.no.

Dersom du sender en henvendelse til et forvaltningsorgan, men bruker feil adresse for den aktuelle henvendelsen, skal forvaltningsorganet uansett gi tilbakemelding, og gi veiledning om hva som er riktig elektronisk adresse for henvendelsen. Dette følger ikke bare av forskriften, men også av forvaltningsloven og forvaltningens generelle veiledningsplikt.

Det er denne typen informasjon som blir sendt ut og som også blir lest på Justorget.no. Det ligger mye arbeid bak denne til stadige oppfølgingen av relevant informasjon og forandringer, men dette må sies at Justorget.no gjør en god jobb i å holde artiklene sine oppdatert.

Men det er helt klart at dersom man tar et snitt på 600 mennesker hver dag som er innom Justorget.no, utgjør dette ca 18 000 mennesker som leter etter juridisk informasjon per måned. Disse tallene er oppgitt av Carl Kjeldberg.

10.3 Lovinfo.no

Denne tjenesten ble opprettet i september 2003 av undertegnede Willy Pedersen. Nettsiden kom som et resultat gjennom studietiden hvor det ofte ble spurt om juridisk hjelp av venner og bekjente.

Når det ble gjort undersøkelser på hvilke typer av nett baserte løsninger som eksisterte der ute, var det primært kun et nettsted. Denne siden heter i dag Legaliz. Deres konsept er basert på det samme som både Justorget.no og Lovinfo.no, men de tar seg betalt for forespørsler. Det er en av grunnene til at de også ikke vil bli omtalt videre i denne oppgaven.

Jeg vil presisere at det er ikke galt å tjene penger på juridisk tjenesteyting, uavhengig av i hvilke former dette gjøres, men jeg mener at dersom det udekkede rettshjelpsbehovet skal kunne reduseres skal mennesker kunne få en vurdering på hva de har å forholde seg til, uten å måtte betale for det.

Lovinfo.no sitt konsept er basert på å la brukeren av tjenesten gi en beskrivelse på hva som er problemet. Denne beskjedene går da til en av de advokatene som er tilsluttet systemet. Fordelingen av de sakene som kommer inn er blitt gjort på følgende måte. Advokatene har noen rettsområder som de står oppført med. Dersom brukeren av Lovinfo.no ønsker hjelp til f.eks. arverett, går denne henvendelsen inn til Lovinfo.no og da blir det sendt en sms på mobilen til de advokatene som har dette oppført på seg som sitt rettsområde.

De mottar dermed en sms på sin mobil hvor det står at det er kommet inn en henvendelse innenfor dine rettsområder. Dermed er det førstemann til mølla. Alle advokatene ønsker som regel mere å gjøre og muligheten til å få flere klienter.

Ovenfor forbrukeren er dette konseptet med først til mølla veldig viktig, da det sikrer at brukeren ikke venter lenge på tilbakemelding fra en advokat. Det er helt klart etter de tilbakemeldingene som er kommet inn til Lovinfo.no at brukerne har satt pris på den raske tilbakemeldingen. Det er mange som virkelig har gruet seg til å ta tak i de enkelte problemene de har. Da er det viktig at ting håndteres fort. Dette fordi brukeren av tjenesten er innstilt på å gjøre noe med problemet.

Alle advokatene tilsluttet Lovinfo.no ringer alltid opp brukeren av tjenesten. Brukeren får da inntil en halv times råd og veiledning.

Dette avviker fra det som er hovedkonseptet til Justorget.no. Istedenfor at brukeren skal måtte behøve å lese seg til forståelse av det de lurer på, får de det forklart av en advokat. Dette er etter min mening verken en bedre eller dårligere måte å yte hjelp på i forhold til Justorget.no, men gruppen av de menneskene som benytter seg av Lovinfo er etter min oppfatning de mer resurssvake i vårt samfunn..

Videre er det helt klart at mange mennesker har problemer med å definere hvilket rettsområde problemet eller spørsmålet deres hører hjemme under.

Lovinfo.no henvender seg som sagt til de mest vanskeligstilte der ute. Lovinfo.no kan på en måte sammenlignes litt med Juss-Buss. Det er gratis, det er tilgjengelig og ikke minst troverdig.

10.4 Advokat online

10.4.1 Generelt

Advokat Online er en tjeneste som skal sikre advokater en rask tilgang til nødvendige juridiske skjemaer. Denne tjenesten er en betalingstjeneste. Grunnen til at også Advokat online er med i denne oppgaven er fordi det ligger et voldsomt potensiale innenfor denne typen med juridisk hjelp. Dette fordi det også kommer forbrukeren til gode. Dette vil det redegjøres for lengre uti oppgaven. Mye av informasjonen rundt Advokat Online er hentet fra Carl Vemmestad. Det er han som står bak denne tjenesten.

Advokat Online bestreber seg etter å kunne håndtere juridiske dokumenter for forskjellige bransjer. Dette er et verktøy ikke bare for Advokater, men også for de som driver med økonomi.

Her er det som ellers kun en forutsetning at man har tilgang til data og Internett. Grunnen til at denne måten å bruke teknologien på også kommer klienten tilgode, er nettopp det at advokaten ikke trenger å bruke så mye tid på selv å skrive og rette på dokumenter. Klienten vil dermed betale mindre.

Potensialet her er også enormt når det kommer til den vanlige mannen i gata sine muligheter til selv å laste ned kontrakter, testamenter el, som de trenger. Dermed kan de også spare seg for utgifter til advokat.

Et eksempel på dette er testament. Dersom advokatonline åpner muligheten til å kunne laste ned et testament til f.eks. 100 kr med en kort innføring på hva som er viktig i forbindelse med testamentoppsett, vil dette medføre store besparelser. Betalingen vil f.eks. kunne skje over internett ved bruk av kredittkort.

Det at den juridiske tjenesteytingen og hjelpen blir så integrert ved bruk av data, vil medføre at mennesker uansett vil hjelp til sine juridiske problemer. Dette vil som en naturlig konsekvens medføre at advokater får en konkurrent i nettopp det som skal gjøre ting mer effektivt og raskere. Nemlig teknologien.

10.4.2 Brukerne av tjenesten til Advokat Online

Det er som tidligere nevnt greit å redegjøre for hvilke målgruppe de enkelte Internett sidene søker å treffe. Advokat Online søker å treffe de fra middels ressurssterke til de mest ressurssterke. De ønsker å være et verktøy som blir brukt av større firmaer. Videre satser de hardt på nettopp advokatstanden. Dette blir gjort ved at de tilbyr advokatene tilgang til databasen med dokumenter, mot en sum per år.

Dette er grupper som faller utenfor de mest vanskeligstilte. Men fordi mennesker har en evne til å sette seg inn i ting, har dette medført at mange av brukerne til anskaffelse av juridiske dokumenter ligger på et middels nivå av samfunnslaget.

Advokat Online ville med enkle grep kunnet kontrollert enkelte juridiske områder ved å avhjelpe endel grupper med hjelp. Det siktes her til dokumenter som inneholder følgende: testament, ektepakt, samboeravtaler, husleiekontrakter og samværsavtaler.

Et testament med en kort redegjørelse for hva som er viktig å passe på i forbindelse med å opprette et gyldig testament. Hadde Advokat Online hatt denne typen tilbud, til en veldig rimelig pris, ville dette medført en økning av denne typen tjeneste som helt klart også ville gagnet eierne av Internett siden.

Man er da over på det som spesifiseres som kvantitet uten av at det skulle gå på bekostning av kvalitet. Dette ville helt klart gjort at mange som kvier seg for å sette opp et testament, eller skrive en samboerkontrakt vil kunne gjøre dette lettere og ikke minst mye rimeligere.

Dette er noen eksempler på hva private aktører som Justorget.no, Advokatonline og Lovinfo.no gjør for å nyttegjøre seg av teknologien. Det er nettopp henvendelser gjennom Internett som er aktuelt å få frem.

Juss-Buss har ikke denne formen for rådgivning. Der er det oppmøte prinsippet. Det må legges til grunn at med tanke på den høye andelen av mennesker som henvender seg til

Juss-Buss, ca 5000 henvendelser i 2003 at det er et enormt potensiale i bruk av data for å få hjelp.

11. Noen refleksjoner etter møte med Forbrukerombudet

I møte med Forbrukerombudet ved Bjørn Erik Thon, ble det diskutert potensialet ved bruk av data som en kilde til å få hjelp med juridiske problemer. Det viste seg at Forbrukerrådet allerede har planer om tiltak som gjør dette mulig.

Konseptet deres går ut på å plassere datamaskiner ute i landets kjøpesentre. Dette med tanke på den tilgjengeligheten som dette medfører. Det kan jo settes et spørsmålstegn på hvordan denne formen for juridisk tjenesteyting vil bli håndtert. Det vil være naturlig å anta at denne tjenesten vil få mange brukere. Det vil være et krav om rask tilbakemelding til brukeren for at denne tjenesten skal kunne ha livets rett.

Dette innebærer at Forbrukerrådet vil være avhengig av at de har mennesker som kan håndtere den strømmen av forespørsler som vil komme. Dersom det blir opprettet et apparat som virkelig får unna de henvendelsene som kommer inn, vil dette være en kilde til virkelig å kunne gjøre noe med det udekkede rettshjelpsbehovet. Jo mer tilgjengelighet og bevisstgjøring på at det eksisterer muligheter til å få juridisk hjelp i mange former, så vil dette øke menneskers muligheter til å søke hjelp.

Forbrukerrådet vil måtte jobbe på lik linje som alle andre som yter juridisk rådgivning med teknologi som hovedbasis. Nemlig menneskers holdninger for det å søke hjelp på denne måten. Det er derimot veldig positivt at et organ som Forbrukerrådet aktivt oppmuntrer forbrukerne til å benytte seg av disse maskinene som blir å finne på kjøpesentrene. Dette fordi det vil bidra til å markedsføre denne muligheten til å søke hjelp.

12. Nødvendigheten av sikkerhet ovenfor brukeren av en Internett basert tjeneste

12.1 Innledning

Det er strenge krav for bruk av opplysninger innenfor det å oppbevare personlige opplysninger på nett. Det er viktig å legge til grunn at dersom en bruker av en nett basert juridisk tjeneste ønsker kontakt med en advokat, må vedkommende legge inn navn, tlf nr, e-postadresse og hva det ønskes hjelp til. Dette innebærer at informasjonen blir lagret for en periode av hensyn til at advokaten skal kunne besvare henvendelsen.

Det er et strengt regelverk i forbindelse med nettopp personvernet. Det er datatilsynet som fører kontroll med at personlige opplysninger ikke blir misbrukt og blir oppbevart uten samtykke. Mennesker har krav på et personvern i forbindelse med opplysninger de gir fra seg på nettet. Og ikke minst når det kommer til juridiske henvendelser som berører viktige personlige forhold.

12.2 Hva er et personregister?

Et personregister er "registre, fortegnelser m.m. der personopplysninger er lagret systematisk slik at opplysninger om den enkelte person kan finnes igjen", jf. personregisterloven § 1, 2. ledd 2. punkt. Det er med andre ord ikke noe krav om at informasjonen skal være elektronisk lagret. Papirbaserte systemer kan også være personregister i lovens forstand. Hovedpoenget er om opplysningene om den enkelte kan finnes igjen. Begrepet "systematisk" har ingen selvstendig betydning i forhold til

elektroniske system. Selv om datamaskinsystemet ikke er innrettet slik at man kan søke på person, så vil det være enkelt å endre på dette. Med andre ord det er alltid snakk om et personregister når det er lagret personopplysninger elektronisk. På lignende måte vil manuelle registre være personregister selv om det ikke er systematisert hvis det er såpass lite at det er mulig å lete igjennom alle papirene. Det avgjørende er hvor stor innsats som må gjøres for å finne igjen de enkelte personopplysningene.

Etter personregisterloven § 9 kreves det konsesjon fra Kongen for å opprette et elektronisk personregister. Likeledes kreves det konsesjon for et manuelt register hvis det inneholder sensitive opplysninger. Definisjonen av "sensitiv" i personregisterlovens § 9 inneholder følgende grupper av data:

1. Opplysninger om rase, eller politisk eller religiøs oppfatninger.
2. Opplysninger om at en person har vært mistenkt, tiltalt eller dømt for straffbare forhold.
3. Opplysninger om helseforhold eller misbruk av rusmidler.
4. Opplysninger om seksuelle forhold.
5. Andre opplysninger om familieforhold enn slike som gjelder slektskap eller familie status, formuesordningen mellom ektefeller og forsørgelsesbyrde.

Når bruker tar kontakt med en juridisk hjelper over nettet med sitt spørsmål vil sakene variere alt ifra rettsområdene familie/ary, straffbare forhold, feil og mangler ved kjøp og salg av fast eiendom osv. Mange av disse rettsområdene vil inneholde opplysninger som berøres av personlighetslovens § 9. Derfor må det være strenge kontroll rutiner på hvordan de henvendelsene som kommer inn til rettshjelperen blir håndtert.

Her er det flere alternativer. En måte for å kunne sikre seg full kontroll er at når rettshjelperen mottar en henvendelse, vil denne bli printet ut og arkivert. Dermed vil f.eks. den henvendelsen som kom igjennom Internett bli slettet fra databasen og er ikke lenger å anse som lagret.

Videre er det fullt mulig å slette alt bortsett fra navn og tlf nr. Dermed vil det i ettertid være enkelt å få kontakt med vedkommende som har bedt om hjelp.

12.3 Er den elektroniske informasjonen et personregister?

Når noen henvender seg til en rettshjelper via Internett, vil informasjonen bli liggende på en server. Etter hvert som tiden går vil det fort bli mange som ligger der. Innenfor juridiske spørsmål er det nettopp personlige spørsmål som oftest er aktuelle.

Problemet her er altså om personregisterloven kommer til anvendelse på elektronisk informasjon. I så fall blir problemet om personregisteret er av en slik art at det ikke får konsesjonsfritak etter reglene i forskriftene. Det første spørsmålet som reiser seg er hva slags informasjon som blir lagret elektronisk?

Det er to måter å organisere en elektronisk informasjonsutveksling på. Den ene situasjonen er at de to partene selv holder og driver systemet. Typisk vil da begge parter lagre informasjonen. Den andre måten er at tjenesten er levert av en betrodd tredjepart, "Trusted Third Party" (TTP). Han vil sørge for at logger blir ført og at det tekniske fungerer. Denne siste måten kan føre til enkelte problemer i forhold til personregisterlovgivningen, fordi det er en tredjepart med i bildet.

Det er viktig at mennesker føler trygghet i bruken av data som en måte å kunne søke hjelp på. Dersom mennesker ikke føler seg trygge på at opplysninger ikke kommer på avveie, vil bruken av internett som verktøy til å søke hjelp ikke bli brukt. Derfor er det viktig at det blir gitt uttrykk for sikkerheten knyttet til dette.

Mange bruker kryptert postgang for å sikre henvendelser gjennom e-mail. Dette er en løsning for å kunne sikre brukerens opplysninger ikke kommer på avveie.

13. Ny teknologi og rettshjelp

13.1 Nye muligheter

Teknologien kjenner som sagt ingen grenser, men det er menneskers vaner som blir den store utfordringen. Teknologien er så godt utbygget per i dag at det åpner for nye muligheter for de juridiske hjelperne.

Det må legges til grunn at det henger tett sammen dette med menneskers mulighet for å søke hjelp og rettshjelpenes muligheter til å håndtere dette.

Den tradisjonelle måten er jo nettopp det å ringe en advokat og få en time. Dermed har brukeren mulighet til å få hjelp. Dette krever gjerne reise til og fra advokaten. Dette er både tidkrevende og ikke minst kostbart. Det må gjerne tas fri fra jobb etc.

For å bygge videre på de mulighetene som teknologien innebærer vil det nå redegjøres for bruken av web cam møte. Et web cam er et kamera som er montert på en datamaskin. Her er det mulig å holde en konferanse mellom to eller flere samtidig.

Dette er en unik mulighet til å kunne bruke teknologien som et verktøy. Det følger så mange fordeler ved bruk av denne formen for juridisk tjenesteyting at det bare er et spørsmål om tid før dette blir like vanlig som det å bruke e-post.

Forbrukeren kan enten ringe en rettshjelper og avtale et tidspunkt for når det er mulig å kunne få en time, eller forbrukeren kan sende en mail. Deretter vil rettshjelperen kunne avtale et tidspunkt for når konferansen skal holdes. Dermed vil både advokaten og brukeren spare seg for mye tid.

Dersom ikke brukeren møter opp til den avtalte konferansen, vil rettshjelperen kunne håndtere andre innkommende saker eller henvendelser. Forbrukeren kan også tilrettelegge møte bedre da vedkommende slipper reise til og fra rettshjelperen. Dette innebærer også at man slipper å ta seg fri fra jobb eller skaffe hjelp på andre måter for å kunne gå i møtet. Barnevakt og hjelp til henting i barnehagen osv.

Alt dette er mulig i dag. Et web cam koster ikke mer enn noen hundre lapper. Dette har blitt forsøkt gjort, men viste seg å være vanskelig da ikke alle hadde Internett linjer som gjorde dette aktuelt.

Et eksempel på hvor denne typen tjeneste helt klart ville være fornuftig er blant innsatte i norske fengsler. Dersom det hadde blitt lagt til rette et eget pc rom med web cam som de innsatte kunne henvende seg til sin advokat på, ville dette lettet arbeidet for advokaten betraktelig. Den innsatte får en time hvor advokaten da sitter tilgjengelig og samtidig kan sende over dokumenter eller annen informasjon til fangen som kan printes ut.

Det at det er enormt tidsbesparende for advokaten sier seg selv og advokaten vil kunne betjene flere web cam møter i løpet av en dag. Det er viktig å legge til grunn at for den innsatte er det helt sikkert et behov for også å møte en part som skal ivareta hans interesser. Men med muligheten for å kombinere både bruken av web cam og oppmøte i fengselet, vil den innsatte ikke mangle følelsen av isolasjon.

Det vil i forbindelse med en sãnn type tjeneste følge med strenge retningslinjer for hva som kan formidles av informasjon gjennom direkte kontakt over weben. Men det eksisterer per i dag gode kontroll muligheter for at dette skal kunne la seg gjøre.

I dagens hurtige Internett verden ligger alt åpent for et sånt tilbud. Det er som nevnt tidligere kun menneskers vaner som det må endres på.

For rettshjelperne vil dette være en glimrende måte å yte juridisk bistand på. Dette fordi tiden som går med til å holde møter med en klient blir vesentlig redusert. All informasjon som det er viktig at brukeren skaffer til veie, vil kunne bli skrevet ned av advokaten under web konferansen og printet ut av forbrukeren. Dermed har man allerede sørget for at informasjonsflyten mellom rettshjelper/forbruker blir bedre og mer effektivt.

Videre vil det kunne bli tatt opp hva som blir sagt under dette møtet. Dette kan gjøres både av rettshjelperen og ikke minst klienten. Dette innebærer også et skjerpet krav til hva rettshjelperen foretar seg. Dette vil også bidra til at forbrukeren vil betrakte dette som et troverdig og profesjonelt konsept.

Det ligger i kortene at for fremtiden vil advokater sitte plantet foran datamaskinene sine i sine kontorer og primært kun håndtere sine saker gjennom web kameraet. Rettshjelper og klienten vil kunne risikere at de først tar hverandre i hånden idet de er i ferd med å gå inn i retten. Dette er ikke et utenkelig scenario, men det er som alltid snakk om frem i tid.

Dermed vil alle konkurrere om nye klienter og dette innebærer at advokatene vil gi første kontakten gratis. Dette vil igjen gjøre det mulig å kunne begrense det udekkede rettshjelp behovet.

13.2 Hva er det som skal til for å kunne utnytte teknologien til det fulle

For å kunne bruke teknologien til det fulle vil vi være avhengige av å bruke tiden til hjelp. Dette betyr at det kommer en ny generasjon data brukere. Det er den gruppen som vokser opp med data i dag som igjen vil bruke teknologien på en helt annen måte enn det som blir gjort per i dag.

Dersom man i dag legger et grunnlag for å møte den pågangen som vil komme gjennom bruken av teknologien for neste generasjon, vil dette medføre en forenkling i å avhjelpe det udekkede rettshjelpsbehovet. Hjelpen vil komme raskere. Konkurransen blir hardere mellom de enkelte rettshjelperne og dette kommer forbrukerne tilgode.

Det må her understrekes at når det vektlegges at det kommer forbrukeren til gode nettopp at teknologien vokser, innebærer ikke dette bare at rettshjelperne vil yte gratis førstegangs konsultasjon på en halv time eller lenger, men også at dette er med på å presse prisene for den bistanden forbrukeren mottar.

14. Teknologien som verktøy innenfor jussen i utlandet

I boken *The Future of Law* av Richard Susskind kommer det frem gjennom hans undersøkelser mellom England og Amerika at bruken av teknologien mellom de to landene varierte veldig.

Dette henger også sammen med oppbyggingen av de forskjellige rettssystemene og den utstrakte bruken av jury i Statene.

Han sammenligner bruken av teknologien mellom disse to landene på følgende måte:

Where most US lawyers now seem completely comfortable with technology, many UK lawyers even though some of the most advanced and impressive technologies are developed locally remain nervous and distrustful. Where most US attorneys regard IT as a strategic business resource, many UK lawyers look upon computers as a necessary evil imposed by the demands of clients and legal system generally. (Sisskind side 254)

Da vi ikke kan gjøre all verdens sammenligninger mellom USA og Norge, er det mer nærliggende å sammenligne oss med praksisen fra England. Data har i utgangspunktet ikke vært nødvendig for advokater tidligere. Det er først de siste 15 årene data har blitt integrert i et advokatkontor for så per i dag å være helt nødvendig.

Det eksisterer per i dag flere og flere advokater som oppretter sine egne internettsider i forhold til et år siden. Det er blitt mer viktig å profilere seg utad med hvilket typer rettsområder man betjener og hvor mange advokater som er tilsluttet firmaet. Om noen år vil det være utenkelig for et advokatfirma som yter juridisk bistand til mannen i gata å ikke være tilsluttet internett.

15. Hvilke typer advokater bruker teknologien som verktøy?

Bruken av data mellom de forskjellige advokatene må sies å være noe forskjellig. De som driver med privatrettslig jus er nok de som mest aktivt profilerer seg utad med egen internett adresse. De er mer eller mindre avhengig av å kunne bruke internett på en måte som for 10 år siden var lite aktuelt. Men det skal sies at advokatene virkelig har kommet på banen også her. Men en av hovedårsakene er nok for bedre å kunne fange opp potensielle klienter.

Når det kommer til advokater innenfor foretningsjussen må det sies at bruken av internett er litt annerledes. De har gjerne en internett side som viser hva de yter av tjenester og har i motsetning til andre advokater som retter seg ut mot privatmarkedet, en mulighet til å lese hele internett siden på engelsk.

Uavhengig av hva som er den primære målgruppen, private eller næringslivet så må internett sies å ha kommet for å bli også hos advokatene. Dette betyr igjen at mye av rettshjelpen vil kunne bli ytet nettopp gjennom internett.

Det må sies at selv om advokatene i dette landet ikke bruker data som et verktøy på lik linje som for eksempel i USA, er allikevel advokatene i dette landet mer eller mindre klar over at teknologien er et verktøy som skal hjelpe dem videre og ikke minst sikre tilgangen til

16. Oppskriften for den videre utviklingen av jus og teknologien for fremtiden

16.1 Data som lagringsplass for informasjon

For forbrukere er det hensiktsmessig å kunne finne artikler som er relatert til det de lurer på innenfor jus. Det er gjerne i saker som har med familie og arv å gjøre. Artiklene inneholder retningslinjer for for eksempel hvordan et testament skal settes opp og hvilke formkrav som er viktig å forholde seg til. En slik informasjons database er et skritt på rett vei for å kunne avhjelpe det udekkede rettshjelpbehovet. Dette innebærer da nemlig at de som har

behov for juridisk hjelp, men ikke får eller har krav på fri rettshjelp bedre kan analysere sin sak for siden å drøfte dette med en advokat.

Videre vil det være praktisk med en database over tidligere dommer. Dette eksisterer per i dag og er et tilbud som mange benytter seg av. Lovdata er her et eksempel. En bedre utnyttelse av de enkelte relevante dommene i forbindelse med forbrukerens søken etter viten, oppnås ved at en artikkel som inneholder for eksempel viktigheten av at testamentet oppfyller vilkårene i henhold til vitner, belyses ved at det legges ved en dom fra HR hvor formkravene ikke er blitt overholdt. På denne måten vil forbrukeren bli bedre bevisst på hva som skal gjøres og i hvilken rekkefølge et testament skal gjøres og hva som blir resultatet dersom dette ikke overholdes.

Det som er viktig når det kommer til en slik informasjonsdatabase er at alt foregår på en lettvinnt måte. Språket må ikke være forbeholdt jurister. Det er viktig at også en som aldri har lest en tekst som inneholder rettsregler vil kunne tilegne seg den nødvendige informasjonen. Alt dette eksisterer i dag, men brukerne av disse typene for tjenester er som jeg refererte til ved Justorget.no at det er de mer resurssterke som har best nytte av denne typen tjeneste.

16.2 Alternativer til artikler

Et alternativ som jeg vet ikke eksisterer per i dag er mer avansert bruk av lyd og bilder. Følgende scenario vil her bli skissert. En informasjonsdatabase som for eksempel inneholder retningslinjene for hvordan et testament settes opp vil bestå av skreven tekst. Denne teksten vil fort bli over en A4 side lang. For en gjennomsnitts forbruker vil det ta ca 10 til 15 minutter å lese dette skrivet og tilegne seg informasjonen. For mange vil det ta mye lenger tid. Det er her bilde og lyd kommer inn. Det å fysisk kunne se for eksempel en video snutt på noen minutter hvor en advokat i et advokat/klient forhold blir filmet forklarer hva som er viktig å gjøre når et testament skal settes opp og viktigheten av at formkravene er oppfylt. Dersom man har en slik bilde snutt og samtidig har muligheten til å printe ut et forslag til testament, er mye gjort. Her vil det være enorme muligheter i tiden som kommer. Lovinfo.no er de første i dette landet som kommer til å nyttiggjøre seg av denne muligheten med lyd kombinert med film.

Når det kommer til lyd er det interessant å se hva andre gjør for å ligge et hakk foran. Ved en snartur innom en internett side som heter osloadvokatene.no, får man informasjon om retningslinjene for fri rettshjelp i form av lyd. Dette kommer nesten med en gang man kommer inn på siden.

Det ble tatt kontakt med Rune Nordby i Advokatfirmaet Osloadvokatene. Det ble spurt litt om nettopp denne introduksjonen på deres hjemmeside. I tlf samtalen kom det frem at de jobber kontinuerlig med å tenke nytt i forbindelsen med internett. Det kom også frem at noe av utfordringene de møtte var fra de som lagde disse programmene som gjør tale mulig. Det er en krevende jobb. Derfor er det også kostbart. Men det er ingen tvil om at det er her fremtiden vil ligge innenfor både det å yte juridisk hjelp og gi informasjon.

16.3 Hvilke rettsområder er det en slik type tjeneste vil kunne være til hjelp?

Innenfor de fleste rettsområdene vil dette være et enormt skritt videre i riktig retning. Dette er områder som tvister i forbindelse med utleieforhold, kjøp og salg av løsøre, saker om separasjon / skilsmisser, arverettslige disposisjoner, innenfor arvereglene om opprettelse av testament, pliktdelsarv, livs og dødsdisposisjoner. Innenfor disse rettsområdene vil det helt klart være et behov for en type bilde og lyd informasjon. Det vil også på skjermen komme frem for eksempel et forslag til testament etter at filmen er ferdig. Dersom det er opprettelse av testament som er det aktuelle. Absolutt all informasjon vil være tilgjengelig her. Krav til opprettelse av testament, selve testamentet og ikke minst retningslinjene for tinglysning av testamentet.

Videre vil dette også avhjelpe søking av informasjon for de som har store lese eller skrivevansker og ikke minst blinde.

For å kunne realisere et slikt tilbud i dette landet vil det kreve at det blir bevilget penger. Det er både tidkrevende og ikke minst kostbart å lage alle disse informasjonssnuttene. Men i det lange løp vil det både med tanke på nytteeffekten og ikke minst terskelen for forbrukeren å søke hjelp, bli vesentlig forenklet. Det er derfor i samarbeid med de enkelte aktørene som er ute på markedet i dag som kan gjøre dette mulig. Det er internett sider som inneholder mye artikler. Disse artiklene vil kunne gjøres om til film med lyd.

Alt dette er med på å gjøre jussen mer tilgjengelig for forbrukeren. Ved å kunne kjøre eksisterende alternativer for forbrukerne integrert med teknologien, er vi kommet et godt stykke på vei. Det å gjøre noe med det udekkede rettshjelpsbehovet er ikke først og fremst kun betinget av at de som trenger hjelp ikke får det, men de skal ha muligheten til å kunne ha alternativer til annet enn å møte opp på et advokatkontor.

Med et slikt opplegg er vi inne på det som ble nevnt tidligere. Nemlig det om teknologien er kommet så langt at dette fysisk kan la seg gjøre. Vil forbrukeren kunne laste ned en slik film snutt i løpet av kort tid uten noe som helst erfaring med dette å laste ned informasjon. Til dette er svaret ja. Det blir avansert programmering som vil måtte ligge til grunn for en slik type tjeneste. Selve databasen med film vil være linket på samme måte som artiklene. Trykker man for eksempel på opprettelse av testament vil programmet automatisk begynne å kjøre film snuttene. Det er her et krav at maskinen har foreksempel en mediaplayer. Det eksisterer nesten på alle nyere maskiner per i dag. Med nye menes her maskiner som er tre år eller nyere. Dersom en maskin ikke har denne mediaplayeren tar det kun tre minutter å laste den ned uten noe som helst kjennskap til det å laste ned. Alt er automatisert. Selve filene som inneholder disse film snuttene er ikke større enn at forbrukeren venter kanskje alt ifra 20 sekunder til 1 minutt på å få vist filmen. Dette innebærer at kravene til linjer blir mindre og mindre samtidig som internett hastigheten stadig øker.

17. Den nye teknologiens betydning for det offentlige

17.1 Innledning

Teknologien gjør at rettshjelpere på en mer effektiv måte vil kunne gi hjelp og rådgivning. Da det blir hardere konkurranse om klienter ute på markede, vil advokatene hele tiden prøve å komme i kontakt med flest mulige potensielle klienter til enhver tid. Dette kombinert med en halvtime gratis veiledning, vil dette gjøre fritt rettsråd overflødig når det

kommer til de enklere formene for fritt rettsråd. Dette kommer av at det en søker trenger av informasjon kan skrives ned og advokaten vil gi en tilbakemelding på hvordan søkeren skal gå frem.

Søkeren slipper dermed å betale for den rådgivningen som ble gitt, mens advokaten har etablert kontakt med en ny potensiell klient. Man må som regel gi noe før man får noe. Advokater er ikke noe unntak, og dette gjelder primært for de som driver tjenesteyting rettet mot mannen i gata.

Dette er som nevnt tidligere primært aktuelt for de advokatene som henvender seg til privatmarkedet. Forretnings advokatene vil mest sannsynlig ikke operere på denne måten.

17.2 Hvilke besparelser innebærer dette for det offentlige?

Ved at teknologien gjør disse fremskrittene som igjen gjør at rettshjelperne vil konkurrere om potensielle klienter, vil behovet for fritt rettsråd stille og rolig falle bort. Det er her kun snakk om de enklere formene for fritt rettsråd. Fritt rettsråd er mer enn kun spørsmål om diverse ting og ren rådgivning.

Det kan settes spørsmålstegn på hvorfor det offentlige ikke har sett mulighetene til å redusere utgiftene til fri rettshjelp ved hjelp av teknologien. Det må muligens være at den store konkurransen innad blant advokater enda ikke har begynt. Det er snakk om at etter hvert vil det bli foretatt sammenslåinger hvor flere advokater setter seg sammen under samme tak, deler utgifter og ikke minst utgifter til å markedsføre seg ute i markedet som rettshjelpere.

Med en sann utvikling vil det bli vanskeligere å være en til to advokater som sammen prøver å ta markedsandeler. Dermed er også internett en god mulighet for å opprettholde tilgang til nye klienter som igjen vil medføre tilgang til flere saker. Internet er en kanal som for advokater blir mer og mer viktig for å reklamere for seg selv og sitt firma. Dersom denne muligheten ikke eksisterer, ville mange privatpraktiserende advokater fått mindre å gjøre, da å være på nett med en internett side er mye mer rimelig enn å annonsere i de store avisene.

Kilder

Internett

www.advokatonline.no

www.justorget.no

www.lovinfo.no

Intervjuer

Forbrukerombud Bjørn Erik Thon

Grunnlegger av Advokatonline, Carl Vemmestad

Grunnlegger av Justorget, Carl F. Kjeldsberg

Andreas Poulsson ved Lovinfo

Litteratur

Retts hjelp 2001 Stensilserie nr 85, ISBN 82-991567-5-0.

Richard Susskind, The future of Law, ISBN 0-19-876496-0.

Lover

Lov om fri retts hjelp 13. juni 1980 nr. 35

Lov om behandling av personopplysninger 14. april 2000 nr. 31